SPRAWDZIAN · JĘZYK POLSKI

Sprawdzian ze „Zbrodni i kary”

Grupa A

Fiodor Dostojewski

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 16

9 zadań, 16 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Jak nazywa się stara lichwiarka zabita przez Raskolnikowa?

(A) Alona Iwanowna
(B) Nastasja Fiłipowna
(C) Marta Pietrowna
(D) Pulcheria Aleksandrowna

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Kim jest Porfiry Pietrowicz?

(A) Lekarz leczący Raskolnikowa w gorączce
(B) Narzeczony Duni, zamożny adwokat
(C) Śledczy prowadzący sprawę morderstwa
(D) Przyjaciel Raskolnikowa ze studiów

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–1 pkt)

Kim jest Arkadiusz Swidrygajłow?

(A) Bratem Soni, byłym studentem prawa w Petersburgu
(B) Przyjacielem Raskolnikowa z uniwersytetu, studentem
(C) Ojcem Duni, urzędnikiem zmarłym przed rozpoczęciem akcji
(D) Byłym pracodawcą Duni, libertynem próbującym ją uwieść

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 4. (0–1 pkt)

Co stało się z matką Raskolnikowa?

(A) Wyzdrowiała i zamieszkała z Dunią
(B) Została aresztowana
(C) Popadła w chorobę psychiczną i zmarła
(D) Wyjechała za synem na Sybir

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 5. (0–1 pkt)

Jak powieść problematyzuje relację między winą prawną a winą moralną?

(A) Pokazuje rozdźwięk - Raskolnikow jest winny prawnie (zabił), ale moralnie to skomplikowane
(B) Uznaje je za tożsame - Raskolnikow jest winny prawnie, więc moralnie sprawa jest prosta i zamknięta
(C) Przedstawia prawo i moralność jako sprzeczne - co zgodne z prawem, okazuje się w powieści niemoralne
(D) Ignoruje prawo - pomija kwestię kary i skupia się na moralnym nawróceniu bohatera przez Sonię

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 6. (0–1 pkt)

Co wpłynęło na ostateczną decyzję Raskolnikowa o przyznaniu się? (wybierz wszystkie)

- [A] Presja rodziny
- [B] Strach przed więzieniem
- [C] Nadzieja na łagodny wyrok i ułaskawienie
- [D] Groźba demaskacji przez Porfiriego
- [E] Namowy Soni
- [F] Chęć zdobycia sławy

Zaznacz wszystkie poprawne odpowiedzi.

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Wymień trzy miejsca w Petersburgu, które są ważne dla akcji powieści.

Zadanie 8. (0–4 pkt)

Jaka jest funkcja scen ulicznych (pijani, samobójcy, nędza) w konstrukcji powieści?

Zadanie 9. (0–4 pkt)

Wyjaśnij paradoks: dlaczego Raskolnikow, który planował zbrodnię racjonalnie, popełnia tyle błędów podczas jej wykonania?

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/polski/zbrodnia-i-kara

SPRAWDZIAN · JĘZYK POLSKI

Sprawdzian ze „Zbrodni i kary”

Grupa B

Fiodor Dostojewski

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 16

9 zadań, 16 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Jaką rolę pełni motyw snu w powieści?

(A) Ujawnianie prawdziwych uczuć i sumienia bohatera
(B) Urozmaicenie fabuły i budowanie nastroju grozy
(C) Przepowiadanie przyszłości i losów innych postaci
(D) Wprowadzanie humoru i rozładowanie napięcia

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Co oznacza scena, gdy Raskolnikow całuje stopę Soni?

(A) Gest romantyczny - wyznanie miłości wobec Soni, pierwszej kobiety, którą pokochał
(B) Zwykły gest szacunku - wyraz wdzięczności za pieniądze, które Sonia mu pożyczyła
(C) Upokorzenie - Raskolnikow chce zawstydzić Sonię i wytknąć jej upadek moralny
(D) Symboliczne uznanie świętości cierpienia i pokory - odwrócenie hierarchii wartości

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 3. (0–1 pkt)

Które motywy łączą Raskolnikowa ze Swidrigajłowem?

[A] Obaj przekroczyli granicę moralności
[B] Obaj są autorami artykułu o prawie jednostek niezwykłych do przestępstwa
[C] Obaj są ateistami
[D] Obaj odbierają sobie życie
[E] Obaj kochają Sonię
[F] Obaj doświadczają wizji, snów i majaków

Zaznacz wszystkie poprawne odpowiedzi.

Zadanie 4. (0–1 pkt)

Co symbolizuje krzyż, który Sonia daje Raskolnikowowi?

(A) Symbol wiary, cierpienia i drogi do odkupienia
(B) Zwykły prezent, znak przyjaźni bez głębszego sensu
(C) Znak pokuty nałożonej na Sonię przez duchownego
(D) Ochronę przed złem i talizman chroniący przed policją

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 5. (0–1 pkt)

Co oznaczają słowa Raskolnikowa z rozmowy u Porfirego: „Cierpienie i ból zawsze są niezbędne dla szerokiego umysłu i głębokiego serca"?

(A) Pesymizm - przekonanie, że życie jest pasmem cierpień, od których nie ma ucieczki ani sensu
(B) Krytyka społeczeństwa - cierpienie jako skutek niesprawiedliwego ustroju i nędzy Petersburga
(C) Antropologia chrześcijańska - cierpienie jako część conditio humana i droga do zbawienia
(D) Pochwała okrucieństwa - zadawanie bólu innym jako przywilej jednostek niezwykłych

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 6. (0–1 pkt)

Dlaczego Raskolnikow odczuwa wstręt do jedzenia po zbrodni?

(A) Jest chory na żołądek – przewlekła choroba z czasów studiów odbiera mu apetyt
(B) Chce się ukarać głodem – post jako świadoma pokuta za zabicie lichwiarki
(C) To objaw gorączki – wysoka temperatura odbiera mu łaknienie i resztki sił
(D) Oszczędza pieniądze z sakiewki lichwiarki – odmawia sobie jedzenia, by starczyło ich na wyjazd

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Wymień trzy powody, dla których Raskolnikow zabił lichwiarkę.

Zadanie 8. (0–4 pkt)

Przeanalizuj funkcję czasu w powieści - dlaczego akcja główna trwa tylko kilkanaście dni, a epilog rozgrywa się prawie półtora roku po zbrodni?

Zadanie 9. (0–4 pkt)

Opisz rolę przypadku w powieści i jego interpretację w kontekście wolnej woli Raskolnikowa.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/polski/zbrodnia-i-kara

Sprawdzian ze „Zbrodni i kary”

Grupa A

1. (1 pkt) **A**

2. (1 pkt) **C**

3. (1 pkt) **D**

4. (1 pkt) **C**

5. (1 pkt) **A**

6. (1 pkt) **D, E**

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Petersburg w „Zbrodni i karze” pełni rolę niemal osobnego bohatera — miasto jest duszne, zatłoczone i przytłaczające, co bezpośrednio wpływa na stan psychiczny Raskolnikowa. Do kluczowych miejsc akcji należą: ciasna komórka Raskolnikowa w zaułku w okolicy placu Siennego, mieszkanie lichwiarki Alony Iwanowny, gdzie dochodzi do zbrodni, oraz plac Sienny, na którym Raskolnikow klęka i całuje ziemię przed pójściem na komisariat. Ważną rolę odgrywa też komisariat (cyrkuł), w którym Raskolnikow mdleje, a potem przyznaje się do winy, mieszkanie Soni Marmieładowej, gdzie Sonia czyta mu fragment Ewangelii o wskrzeszeniu Łazarza, oraz Wyspa Wasiljewska, na której mieszka Razumichin. Za pełną odpowiedź należy podać trzy różne miejsca z krótkim uzasadnieniem ich roli w fabule.
Punktacja: Podanie trzech miejsc ważnych dla akcji powieści, np. Newy, Wyspy Wasiljewskiej, Prospektu Newskiego, kamienicy Raskolnikowa, komisariatu, mieszkania lichwiarki (2 pkt); podanie jednego lub dwóch takich miejsc (1 pkt).

8. (4 pkt) Przykładowa odpowiedź: Sceny uliczne w „Zbrodni i karze” (pijany Marmeladow, próba samobójstwa kobiety na moście, dzieci Katarzyny żebrzące na ulicy) pełnią funkcję środowiskową i moralną: Petersburg jest systemem, który niszczy słabych. Sceny te pokazują wszechobecność cierpienia, które Raskolnikow abstrakcyjnie „wylicza” w teorii, a Sonia konkretnie doznaje. To kontrapunkt dla chłodnej arytmetyki moralnej.
Punktacja: 1 pkt — wskazanie co najmniej dwóch konkretnych scen ulicznych z powieści (Marmeladow, kobieta na moście, dzieci Katarzyny); 1 pkt — analiza funkcji środowiskowej: miasto jako przestrzeń unicestwiająca godność; 1 pkt — powiązanie ze sobą teorii Raskolnikowa: sceny uliczne pokazują realne cierpienie, które jego arytmetyka moralna ignoruje; 1 pkt — wniosek: ulica jako zwierciadło etyczne powieści.

9. (4 pkt) Przykładowa odpowiedź: Paradoks ten ujawnia napięcie między teorią a ludzką naturą, które Dostojewski uczynił osią powieści. Raskolnikow długo kalkuluje każdy krok — liczy kroki do domu lichwiarki Alony Iwanowny, ustala porę, gdy będzie sama, przyszywa pod paltem pętlę na topór — jednak w chwili czynu ogarnia go gorączka, drżenie rąk i panika: nie może dopasować kluczy, zapomina zamknąć drzwi, a gdy niespodziewanie wraca Lizawieta, siostra lichwiarki, zabija także ją, choć była tylko przypadkowym świadkiem. Ostatecznie nie potrafi nawet zabrać pieniędzy i zakopuje łup pod kamieniem. Kluczowe jest wyjaśnienie, że błędy wynikają z tego, iż Raskolnikow jest człowiekiem o wrażliwym sumieniu, a nie „niezwyczajnym” człowiekiem, za jakiego chciał się uważać — jego natura buntuje się przeciw teorii, którą świadomie wyznaje. Sam Raskolnikow odczytuje te błędy jako dowód, że jest „wszą”, a nie kimś, kto „ma prawo”. Odpowiedź powinna interpretować błędy jako wyraz konfliktu ideowego i psychologicznego, a nie tylko je wyliczać.
Punktacja: 1 pkt — sformułowanie paradoksu: plan racjonalny vs. chaotyczne wykonanie (nerwowość, przypadkowe spotkania, zapomniane detale); 1 pkt — co najmniej dwa konkretne przykłady błędów (niezamknięte drzwi, przez które weszła Lizaweta, Lizaweta jako niespodziewany świadek, nieodebranie przedmiotów); 1 pkt — interpretacja: teoria nie uwzględniała emocji, strachu, cierpienia ofiary; 1 pkt — związek z naczelną tezą powieści: teoria odporna na rzeczywistość jest martwa.

Grupa B

1. (1 pkt) **A**

2. (1 pkt) **D**

3. (1 pkt) **A, F**

4. (1 pkt) **A**

5. (1 pkt) **C**

6. (1 pkt) **C**

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Raskolnikow zabija Alonę Iwanownę z kilku współistniejących motywów, które Dostojewski splata ze sobą celowo, ukazując złożoność ludzkiej psychiki. Pierwszym powodem jest motyw utylitarny — Raskolnikow przekonuje siebie, że lichwiarka to „wesz", pasożyt społeczny, a jej śmierć przyniesie pożytek wielu ludziom (np. uwolni od długów biednych studentów i rodziny). Drugim, kluczowym powodem jest sprawdzenie własnej teorii o „zwykłych" i „nadzwyczajnych" ludziach — Raskolnikow chce dowieść sobie, że należy do kategorii Napoleonów, którym wolno przekroczyć moralne prawo w imię wyższego celu. Trzecim motywem są pobudki czysto praktyczne i osobiste — bohater jest skrajnie ubogi, musi zdobyć pieniądze, a zabójstwo lichwiarki jawi mu się jako sposób na odzyskanie wolności finansowej i dokończenie studiów. Warto też pamiętać, że powieść Dostojewskiego powstała w 1866 roku i polemizuje z pozytywistycznym utylitaryzmem oraz nihilizmem — teoria Raskolnikowa jest właśnie literacką krytyką tych nurtów. Za pełne dwa punkty należy podać trzy wyraźnie różne motywacje, najlepiej odróżniając motyw ideologiczny (teoria o „nadzwyczajnych"), utylitarny (dobro społeczne) i osobisty (bieda, pieniądze).
Punktacja: Podanie trzech powodów zabójstwa (np. chęć zdobycia pieniędzy; sprawdzenie własnej teorii o „zwykłych" i „nadzwyczajnych" ludziach; przekonanie, że lichwiarka to „wesz", której śmierć przyniesie pożytek społeczeństwu) – wszystkie trzy poprawne (2 pkt); dwa poprawne (1 pkt); jeden lub żaden (0 pkt).

8. (4 pkt) Przykładowa odpowiedź: W „Zbrodni i karze" akcja główna toczy się przez kilkanaście gorączkowych dni (skondensowany czas psychologiczny), a epilog jest oddzielony elipsą — od zbrodni minęło prawie półtora roku, a Raskolnikow od dziewięciu miesięcy przebywa w więzieniu na Syberii. Skondensowany czas oddaje intensywność przeżyć bohatera (gorączka, poczucie winy), a elipsa w epilogu podkreśla, że przemiana duchowa jest skokiem, którego nie da się opisać w ciągłej narracji.
Punktacja: 1 pkt — rozpoznanie struktury: kilkanaście gorączkowych dni (akcja główna) vs. elipsa (epilog na Syberii: prawie półtora roku po zbrodni, dziewięć miesięcy w więzieniu); 1 pkt — analiza skondensowanego czasu: intensywność psychologiczna, gorączka winy i choroby; 1 pkt — znaczenie elipsy: przemiana bohatera jako nieciągłość — skok jakościowy; 1 pkt — wniosek: czas jako ekwiwalent stanu duchowego bohatera.

9. (4 pkt) Przykładowa odpowiedź: Przypadek odgrywa w „Zbrodni i karze" kluczową rolę. Wzorcowa odpowiedź powinna wskazać konkretne zbiegi okoliczności: na placu Siennym Raskolnikow przypadkiem słyszy, że Lizawieta następnego dnia o siódmej wieczorem wyjdzie z domu, więc stara zostanie sama; w karczmie podsłuchuje rozmowę studenta i oficera, którzy wypowiadają jego własne myśli o zabiciu lichwiarki „dla dobra ogółu"; w czasie zbrodni niespodziewanie wraca Lizawieta; przypadkowe spotkania z Marmeladowem i Sonią stają się etapami jego przemiany. Raskolnikow odczytuje te zbiegi okoliczności jako znak przeznaczenia, potwierdzający, że wolno mu przekroczyć granicę — zgodnie z jego teorią o ludziach „zwyczajnych" i „niezwyczajnych". Paradoks polega na tym, że właśnie okoliczności, nad którymi nie ma kontroli, prowadzą do nieprzewidzianych skutków i obalają jego przekonanie o własnej suwerenności. Koniecznie powiąż konkretne sceny z interpretacją idei wolnej woli.
Punktacja: 1 pkt — co najmniej dwa przykłady przypadku w fabule (podsłuchana rozmowa w karczmie, Lizawieta niespodziewanie wchodzi przez niezamknięte drzwi, zbieg okoliczności u Porfiriego); 1 pkt — interpretacja przypadku jako siły nadrzędnej demaskującej iluzje kontroli; 1 pkt — relacja do wolnej woli Raskolnikowa: myśl, że jest suwerenem działań, lecz przypadek wielokrotnie go koryguje; 1 pkt — wniosek: nagromadzenie przypadków demontuje tezę o racjonalnej kontroli zbrodni.

Skala ocen (orientacyjna, 16 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	15–16 pkt
dobry (4)	12–14 pkt
dostateczny (3)	8–11 pkt
dopuszczający (2)	5–7 pkt
niedostateczny (1)	0–4 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/polski/zbrodnia-i-kara**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.